

16 Juridiskie pakalpojumi

Iespēja atrast pieņemamāko izeju

Mediācija dod iespēju parādniekam turpināt saimniecisko darbību

Līdz ar to palielinās arī iespēja kreditoriem ciest mazākus zaudējumus, šāda situācija ir labvēlīgāka arī darbiniekiem, klientiem, piegādātājiem un investoriem, jo attiecīgi uzņēmumi ārpustiesas parādu restrukturizācijas laikā turpina strādāt. Kā vēl vienu plusu šai parādu atgūšanas metodei var minēt tās efektivitāti, jo strids tiek atrisināts ātrāk un parādi tiek atgūti biežāk.

Nespēja vienoties

Viens no iemesliem, kāpēc ārpustiesas parādu restrukturizācija bieži nedod rezultātu, ir grūtības rast kopēju risinājumu. «Kreditori, piedāvājot parāda restrukturizācijas variantus, galvenokārt vadās no savu interešu viedokļa, kā rezultātā ir problemātiski rast abas puses apmierinošu risinājumu. Pie šādiem apstākļiem mediācija varētu būt līdzeklis, kas ļautu pusēm rast risinājumu,» norāda advokātu biroja *SDO Zelmenis & Liberte* vecākais jurists Kaspars Ratkevičs. Savukārt advokātu biroja *Grunte & Cers* zvērīnāta advokāte Inese Hazenfusa norāda, ka par vienošanos neveiksmju cēloni var arī kļūt parādnieka kreditoru nespēja savstarpēji vienoties, cīnoties par lielloko ietekmi. Viņas praksē arī bijis gadījums, kad tirdzniecības centra nomnieks centās vienoties ar iznomātāju par nomas maksas izmaiņām jau gada pirmajā pusē. Tomēr iznomātājs tajā brīdī nav vēlējies esošajās nomas attiecībās neko grozīt. Gada beigās situācija jau bijusi tāda, ka nomnieks bijis spiests apturēt savu komercdarbību un pamest telpas. Savukārt iznomātājs nonācis situācijā ar tukšām telpām, grūtībām

atrast citu nomnieku un lieliem izdevumiem par telpu uzturēšanu. Iespējams, ka, zinot šādu situācijas attīstību, iznomātājs būtu gribējis risināt situāciju citādi.

Alternatīvs un lētāks

«Mediācija ir viens no alternatīvajiem strīdu ārpustiesas risināšanas veidiem, kur profesionāls un neitrāls vidutājs – mediators – ļauj pusēm rast apbūvējamu strīda risinājumu. Mediācijas process dod iespēju strīdā iesaistītajām pusēm izšķirt strīdu tādā veidā, ka abas puses ir ieguvējas. Turpretim tiesvedībā, kur teorētiski viena puse ir uzvarētāja, bet otra zaudētāja, nereti arī tā saucamajam uzvarētājam, apkopojot informāciju par iegūto laiku un līdzekļiem, tiesvedības rezultātā iegūto negatīvo publicitāti un zaudētajām biznesa attiecībām, nākas secināt, ka tiesvedības rezultātā ir vairāk zaudēts nekā iegūts,» skaidro K.Ratkevičs. Arī advokāte I.Hazenfusa piekrit, ka pretēji maksātnespējas pieteikuma iesniegšanai, mediācija ļauj atrisināt strīdu elastīgā maksātnespējas pieteikuma iesniegšana bieži vien nemaz nenodrošinot prasījuma apmierināšanu. Ja tas nenostādājot kā parādnieka iebiedēšanas mehānisms, tad kreditors tiek iesaistīts ilglaicīgā un lielākoties viņam bezcerīgā maksātnespējas procesā. Arī zvērīnātu advokātu biroja *Sorainen* partneris Andris Repšs norāda, ka mediācijas gadījumā tiek saglabātas pušu savstarpējās attiecības. Komerģijā pēc šāda, ar izlīgumu panākta risinājuma, starp pusēm ir iespējamas normālas komersantu attiecības arī

«Mediācijas process dod iespēju strīdā iesaistītajām pusēm izšķirt strīdu tādā veidā, ka abas puses ir ieguvējas», skaidro SDO Zelmenis & Liberte vecākais jurists Kaspars Ratkevičs. Foto: ritvars skuja, db

nākotnē. Raugoties no pušu izdevumu viedokļa, mediācija esot arī lētāks un ātrāks veids, kā atrisināt domstarpības.

Nav īpaši izplatīts

Tomēr juristi atzīst, ka mediācija kā strīdus risināšana

nas instruments nav īpaši izplatīts Latvijā. I.Hazenfusa skaidro, ka Latvijā vairāk ir pazīstamas pušu un to pārstāvju sarunas kā strīdus risināšanas veids. Sarunas gan bieži vien esot pozicionālas un var vēl vairāk sašķelt, nevis novest pie kompromisa. Savukārt K.Ratkevičs norāda,

ka, neskatoties uz to, ka mediācija Latvijā vēl ir attīstības stadijā un nav izstrādāts mediācijas normatīvais regulējums, tā kā alternatīvu strīdu risināšanas mehānisms ir tikusi veiksmīgi izmantota arī Latvijā. Un tieši šobrīd medi-

laikā. Savukārt parādnieks bieži vien nav spējīgs precīzi izpildīt ar līgumu uzņemtas saistības, jo, salīdzinot ar līgumu, kad līgums tika slēgts, šobrīd līguma pienākuma izpilde nav iespējama objektīvu iemeslu dēļ. Viņš arī uzsver, ka

cerot, ka četru līdz sešu gadu laikā izdosies vai nu uzlabot savu finansiālo stāvokli un nokārtot saistības, vai arī nobēdzināt savu mantu, tādējādi izvairīties no savu saistību izpildes vispār. Lai nerastos iepriekšminētās situācijas, var izvēlēties uzsākt mediācijas procesu.

Mediācijas likums

Janvāra vidū Valsts sekretāru sanāksmē tika izsludināts pasākumu plāns koncepcijas Mediācijas ieviešana civiltiesisku strīdu risināšanā istenošanai 2010. - 2012. gadam. Tieslietu ministrijas (TM) darbības stratēģijā 2007. - 2009. gadam tika izvirzīts uzdevums attīstīt alternatīvos strīdu izšķiršanas veidus, tādēļ tika izstrādāta koncepcija mediācijas ieviešanai civiltiesisku strīdu risināšanā. Kā norādīts plānā, Latvijā ir attis-

Par vienošanos neveiksmju cēloni var kļūt kreditoru cīņa par parādnieku,

advokātu biroja *Grunte & Cers* zvērīnāta advokāte Inese Hazenfusa.

ācijas procesa izvēle esot īpaši aktuāla, kārtējot savstarpējās attiecības starp kreditoriem un parādniekiem. Proti, lielākā daļa strīdu starp kreditoriem un parādniekiem izceļoties, jo kreditors pieprasa no parādnieka saistību izpildi saskaņā ar līgumiem, kas tikusi noslēgti pirmskrīzes

civillikums paredz, ka tiesīgi noslēgts līgums uzliek līdzējiem pienākumu izpildīt apsolīto, taču esot jāpatur prātā, ka kreditora vēlme saņemt pilnīgu un precīzu līguma izpildījumu var novest pie tā, ka parādniekam nebūtu citas izvēles kā vien izvēlēties ilgstošas tiesvedības taktiku,

Informācijai

- **Mediācija** – brīvprātīgs process, kurā konfliktējošās puses ar neitrālas trešās personas palīdzību pašas mēģina atrast konflikta risinājumu.
- **Mediators** – neitrāla persona, kura mēģina atrast konflikta risinājumu, kas apmierinātu abas puses.

tijies tīrās mediācijas modelis, ko veic mediators ārpus tiesas procesa. Tīrās mediācijas pašorganizācijas modelis darbojas sekmīgi, tomēr pastāv risks, ka, turpinoties palielināties mediācijas piedāvājumam un pieprasījumam, Latvijā var pastāvēt pārāk dažādi pakalpojuma sniegšanas standarti, līdz ar to būtu nepieciešams virzīties uz vienotu mediācijas procesa pamatprincipu noteikšanu. Šī mērķa sasniegšanai plānots izstrādāt Mediācijas likumu. Tajā tiktu ietverts tādu terminu kā mediācija, mediators, mediācijas dalībnieki, sertificēts mediators, sertificētu mediatoru saraksts un vienošanās skaidrojums. Turklāt likumā tiktu nostiprināti mediācijas pamatprincipi – brīvprātība, konfidencialitāte, pušu vienlīdzība un līdzietība, kā arī mediatora neitralitāte. Savukārt, lai veiksmīgi tiktu ieviesta tiesas atvasinātā mediācija, jāizpilda divi būtiski nosacījumi – pietiekams mediatoru skaits un mediāci-

jas kvalitāte. Šajā gadījumā mediāciju veic sertificēts mediators pēc tiesas vai tiesneša ierosinājuma un tiesvedība uz laiku tiek apturēta.

Nav brīnumlīdzeklis

Biedrības *Mediācija* un ADR valdes priekšsēdētājs Valdis Ligers skaidro, ka mediācijas process ir ātrs, konfidenciāls, brīvprātīgs, puses pašas izlemj, kā tālāk rīkoties, kā arī tas ir lētāks nekā tiesāšanās. Mediācijas galvenais devums esot tiesību teorijā pazīstamais – tiesiskais miers. Tas nozīmē, ka konflikts patiesi ir atrisināts. Puses mediācijas procesā panāk tā saucamo LAVA – labāko apbūvējamā vienošanās alternatīvu. Mediatora galvenais un visgrūtākais uzdevums esot atklāt pušu īstās intereses. Īpaši svarīgi tas esot konfliktos, kad strīdniekiem ir būtiski svarīgi saglabāt savas attiecības ilgtermiņā, kad emocijas noskrejušas un nav vairs svarīgi «kurš toreiz bija vainīgais». Tomēr mediācija neesot brīnumlīdzeklis visiem gadījumiem. Tā nederēsot gadījumos, kad viena no pusēm ļaunprātīgi cenšas izvairīties no savu pienākumu pildīšanas u.tml. Runājot par Mediācijas likumu, V.Ligers uzsver, ka praktizējošo mediatoru viedoklis ir, ka noteiktam datumam ir jāveic vai nu parāda samaksa, vai arī jānosūta samakas apliecināsi dokumenti, kā arī papildus tiek noteikts – ja laikā parāds netiks samaksāts, tad persona tiks iekļauta «melnajā sarakstā». Mēdzot būt gadījumi, kad pakalpojums nav sniegts vai prece nemaz nav piegādāta, bet parādu piedziņas kompānijas klients, iespējams, šādi

Mēdzot būt gadījumi, kad parādnieku reģistrs jeb tā saucamais «melnais saraksts» tiek lietots kā drauds

Tāpēc ieceres izstrādāt normatīvo aktu, kas regulē parādu atgūšanas nozari, kontekstā būtu svarīgi, lai beidzot tiktu regulēts jautājums par parādu piedziņas kompāniju izveidotajiem parādnieku reģistriem, uzsvēr *BDO Zelmenis un Liberte* zvērīnāta advokāte Iveta Zelča. Viņa skaidro, ka tādejādi tiktu atrisinātas gan «melno sarakstu» problēmas, gan veicināta konkurence, gan nodrošināta preventīva darbība gadījumā, ja tiktu konstatēts pārkāpums.

Nepilda saistības

I.Zelča arī norāda, ka praksē gadās saskarties ar gadījumiem, kad komersants, kas nodarbojas ar parādu piedziņu, vērsās pie sava klienta norādītās juridiskās vai fiziskās personas un norāda, ka līdz noteiktam datumam ir jāveic vai nu parāda samaksa, vai arī jānosūta samakas apliecināsi dokumenti, kā arī papildus tiek noteikts – ja laikā parāds netiks samaksāts, tad persona tiks iekļauta «melnajā sarakstā». Mēdzot būt gadījumi, kad pakalpojums nav sniegts vai prece nemaz nav piegādāta, bet parādu piedziņas kompānijas klients, iespējams, šādi

Elīna Pankovska
elina.pankovska@db.lv

Juridiskie pakalpojumi 17

«Melnais saraksts» kā drauds

„Jānoregulē jautājums par parādu piedziņas kompāniju izveidotajiem parādnieku reģistriem,

» *BDO Zelmenis un Liberte* zvērīnāta advokāte Iveta Zelča.

vēlas izkrāpt naudu. Tāpat bieži tiek konstatēts, ka parādu piedziņas kompānijas klienta un «parādnieka» starpā rakstveida līgums nav ticis noslēgts.

Jau normatīvi regulēti

Tomēr, apkopojot jau esošo likumu klāstu, *ZAB Kļaviņš & Slaidiņš LAWIN* zvērīnātu advokātu palīgs Irina Kostina atzīst, ka šie jautājumi jau normatīvi tiek regulēti un tāpēc tos nav nepieciešams ietvert atsevišķā likumā. Jo, piemēram, piedziņas izdevumu apmēra regulēšana ar likumu ir lieka tā iemesla dēļ, ka kreditors un parādu piedziņas komersants var brīvi vienoties par samaksu par

„Šie jautājumi jau normatīvi tiek regulēti un tāpēc tos nav nepieciešams ietvert atsevišķā likumā,

» *Kļaviņš & Slaidiņš LAWIN* zvērīnātu advokātu palīgs Irina Kostina.

šāda pakalpojuma sniegšanu, kas izriet no līgumu brīvības principa. Savukārt ar parādu atgūšanu radušos izdevumu piedziņa no parādnieka ir iespējama tikai Civilprocesa likuma noteiktajā kārtībā. Savukārt gadījumos, kad parādu atgūšanas komersants pārkāpj personas privātumu vai ietekmē to veidā, kuru persona atzīst par nepienemamu, pastāv iespēja vērsties gan policijā, gan tiesā ar prasījumu par morālo kaitējumu, radītiem zaudējumiem. Arī *BDO Zelmenis un Liberte* zvērīnātu advokāte Iveta Zelča norāda, ka ir apsvēicama iecere izstrādāt normatīvos aktus, kas regulē parādu atgūšanu. Tomēr, risinot šo jautājumu, ne-

vajadzētu aizmirst, ka valsts jau ar normatīvajiem aktiem regulē zvērīnāta tiesu izpildītāja darbību, bet vajadzētu paredzēt, ka parādu piedziņas pakalpojumu veicējs, līdzīgi kā tiesu izpildītāji, notāri un advokāti, obligāti apdrošina savu ar profesionālo darbību saistīto iespējamo zaudējumu risku.

Vienīgais oficiālais

Vienīgais oficiālais kreditoru reģistrs ir Latvijas Bankas Kredītu reģistrs, kur ir apkopota informācija par visu kredītņēmēju saistībām pret Latvijas finanšu tirgus dalībniekiem, kuri ir Kredītu reģistra dalībnieki. Šādā pilna spektra Kredītu reģistrā integrēta arī Parādnieku reģistra datu bāze, kas ir veidota kopš 2003. gada vidus, ko arī turpmāk papildinās ar informāciju par negatīvo kredītvēsturi, tai skaitā maksājumu kavējumiem. Kā *Db* pastāstīja Latvijas Bankas Sabiedrisko attiecību pārvaldes vadītāja vietnieks Kristaps Otersons, no šā gada 1.aprīļa stāties spēkā noteikumi, kas paredz, ka reģistrs tiks papildināts ar ziņām par kredītiem, kurus Kredītu reģistra dalībnieks izsniedz trešās personas labā, bet savā vārdā, tas ir, ar trasta kredītiem. Otrkārt, Kredītu reģistrā vairs netiks ietvertas ziņas par regresa prasībām, kas izriet no tiesas sprieduma vai līguma par regresa prasību izpildi, kuras sniedz apdrošināšanas sabiedrības.

Elīna Pankovska

Zvērinātu advokātu birojs
"Z.Bičkoviča birojs"

MEDIĀCIJAS procesa pakalpojums, kas ir ātrāks, lētāks, efektīvāks, ekonomiskāks strīdu risinājums ārpus tiesas kārtībā.

Juridiskie pakalpojumi:
- Krimināltiesībās (aizstāvība krimināllietās).
- Civiltiesībās (ģimenes, saistību, mantojuma, īpašuma u.c. tiesību jautājumos).
- Administratīvajās tiesībās.

Aizkrauklē, Spīdolas 18, LV - 5101
Telefons/fakss: 65122770
E-pasts: birojs@bickovica.lv

Rīgā, Antonijas 26-23, LV - 1010
Telefons/fakss: 67333588
Mobilais telefons: 29282888

Kā juridiski pareizi sastādīt līgumu?

Līgumu rokasgrāmata Jums palīdzēs, jo

- ▶ nevajadzēs meklēt vai pārveidot līgumus, lasīt normatīvos aktus vai katra līguma dēļ vērsties pie jurista;
- ▶ viegli izveidosiet līgumu, kurā būtu iekļauti Jums piemērotie nosacījumi.

Tālrunis: 67084455
E-pasts: gramatas@db.lv
www.db.lv/handbook/

Zvērinātu advokātu birojs **Grunte & Cers**

aicina piedalīties starptautiskā seminārā
Tavs bizness grūtībās? Pārstrukturē biznesu!

2010. gada 4.-6. februārī
vairāk www.gruntecers.lv

TLs ALLIANCE | TARK & Co | GRUNTE & CERS | SUTKIENE PILKAUSKAS & PARTNERS | VLASOVA MIKHEL & PARTNERS